

Evangelos D. Theodorou

*Profesor onorific al
Facultății de Teologie din Atena*

Părintele Fotie (1933-2013)

Traducere din limba greacă:

Cristian Spătărelu

Cuprins

Prologul Înaltpreasfințitului Mitropolit Nicolae de Fthiotida	5
Prologul autorului	7
Anii copilăriei	9
Elev la gimnaziu și liceu	11
Absolvent al Facultății de Drept și judecător	13
Sfântul Porfirie și părintele Fotie	14
Pregătirea pentru viața monahală și preoție	16
Tunderea în monahism și hirotoniile părintelui Fotie	17
Stabilirea la chilia Sfântului Dimitrie, la Kerasia, în Sfântul Munte	22
Viața părintelui Fotie la Kerasia	25
Slujirea părintelui Fotie în regiunea Argonafplia	29
Părintele Fotie la schitul Sfântul Nicolae Kallision din Penteli	31
Lucrarea liturgică a părintelui Fotie la Kallisia	32
Părintele Fotie ca duhovnic la Kallisia	34
Întoarcerea la Kerasia și revenirea în Attiki	38
Stabilirea la Mănăstirea Damastas	41
Slujirea părintelui Fotie la Damastas	43
Nucleu de comunitate bisericească vie	51
Boala și cuvioasa adormire a părintelui	51
Trisaghion la Mănăstirea Damastas. Înmormântarea la Kerasia	57
Anexă. Antologie de predici ale părintelui Fotie	63

Respect pentru oameni și cărți

Inceputul anului bisericesc	64
Duminica a III-a a Evangheliei după Luca	71
Duminica a IV-a a Evangheliei după Luca	77
Duminica a XV-a a Evangheliei după Luca	83
Întâmpinarea Domnului	89
Duminica a XIV-a a Evangheliei după Matei	94
Duminica a III-a a Postului (Duminica Sfintei Cruci)	101
Duminica Floriilor	106
Duminica a II-a după Paști	112
Schimbarea la Față a Mântuitorului	120

Distribuție:

S.C. Egumenița S.R.L.

O.P. 1

C.P. 150

800720 Galați

tel./fax: 0236-326.730

e-mail : editura@egumenita.ro

www.egumenita.ro

Traducerea s-a făcut după
originalul în limba greacă:

Ευαγγέλου Δ. Θεόδωρου

Ο ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΦΩΤΙΟΣ

© Editura Egumenița pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
THEODOROU, EVANGHELOS D.

Părintele Fotie : (1933-2013) / Evangelos D. Theodorou ;
trad. din lb. greacă: Cristian Spătărelu. - Galați : Egumenița, 2018
ISBN 978-606-550-305-2

I. Spătărelu, Cristian (trad.)

Prologul Înaltpreasfințitului Mitropolit Nicolae de Fthiotida

N-ar fi fost posibil să se scrie o biografie mai exactă și mai de folos despre veșnic-pomenitul părinte ieromonah Fotie Kerasiotul decât cea scrisă de ilustrul profesor universitar Evangelos Theodorou.

Valoarea ei se datorează pe de o parte talentului scriitoricesc al autorului, iar pe de altă parte relației duhovnicești strânse pe care a menținut-o vreme de mulți ani cu sfințitul părinte, încât a putut cunoaște amănunțit evenimentele din viața lui, pe care le-a și notat cu evlavie.

Sfânta Mănăstire a Maicii Domnului Damastas a avut marea binecuvântare să-l îngrijească pe veșnic-pomenitul părinte în ultimii cincisprezece ani ai vieții lui și să se folosească mult de prezența sa, de participarea lui la viața liturgică, de învățăturile și de toată dăruirea sa către Sfânta Obște și către numeroșii închinători, care în fiecare zi veneau în sfântul lăcaș pentru a-și atinge sufletele de epitrahilul lui. În vremea aceea Mănăstirea Maicii Domnului Damastas și-a schimbat înfățișarea duhovnicească datorită exemplului și strălucirii duhovnicești a părintelui.

Veșnic-pomenitul părinte Fotie s-a jertfit zilnic în slujba pelerinilor și a fiilor săi duhovnicești din

toate părțile Greciei. A mângâiat suflete îndurerate și a oferit dezinteresat iubirea Bisericii. A fost exemplu de stăruință în lupta duhovnicească cotidiană și în canonul vieții monahale.

Înainte de trecerea lui la Domnul multe luni a răbdat în tăcere calvarul bolii, iar vizitatorilor care-l întrebau cum se simte le răspundea simplu: „Rabd”.

În paginile care urmează este descris amănunțit acest om al lui Dumnezeu și sunt publicate detalii care pentru mulți sunt necunoscute, și asta pentru că părintele a fost iubitor de smerenie și virtute ascunsă, evitând relațiile publice și tovărășiile lipsite de esență și nefolositoare.

Îi mulțumim și îl felicităm pe înțeleptul nostru dascăl pentru marele dar pe care l-a făcut Sfintei noastre Mănăstiri, scrierii bisericești și îndeosebi duhovnicității epocii noastre. Îi dorim din inimă ca Domnul să-i dăruiască lungime cinstitelor lui bătrâneți, pentru a continua să ne îmbogățească cu comorile cunoștințelor și ale inimii lui.

Sfânta Mănăstire publică această carte ca semn de recunoștință față de vrednicul de pomenire părinte și pentru veșnica lui pomenire.

Cu rugăciuni fierbinți pentru toți,
Mitropolitul Nicolae de Fthiotida

Prologul autorului

Această carte prezintă aspectele principale ale vieții și lucrării duhovnicești ale veșnic-pomenitului părinte Fotie (în lume Antonie) Skandalos, care pe 30 aprilie 2013 a plecat la Domnul. Cred și nădăjduiesc că paginile care urmează îi vor bucura pe fiii lui duhovnicești și vor satisface dorința lor lăuntrică, pe de o parte să mențină vii în memorie cele trăite lângă părintele lor duhovnicesc, iar pe de altă parte să cunoască amănunte neștiute de ei din viața și învățătura lui. Nădăjduim că această carte va fi de folos și pentru acei cititori care nu l-au cunoscut îndeaproape pe părintele Fotie.

Nucleul conținutului cărții sunt amintirile și impresiile personale despre părintele Fotie, care a fost duhovnicul meu din anul 1993 și până la plecarea lui la Domnul. Aceste amintiri și impresii au fost îmbogățite cu mărturiile persoanelor demne de crezare care l-au cunoscut de aproape pe părintele Fotie. Îndeosebi trebuie să-i amintesc pe următorii:

Înaltpreasfințitul mitropolit Nicolae de Fthiotida a oferit informații prețioase atât prin viu grai, cât și prin textele lui de pe internet și prin cartea sa artistic tipărită, care conțin cuvintele minunate pe care le-a rostit atât la Trisaghionul săvârșit în ziua adormirii părintelui, cât și la pomenirea de patruzeci de zile de la Mănăstirea Damastas.

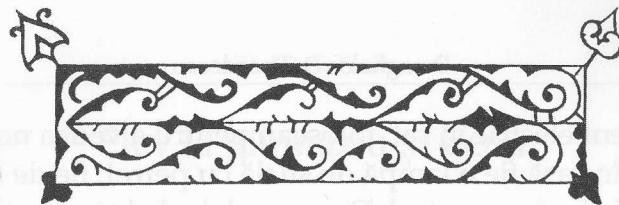
Apoi, importanta mea colaborare cu preacuvioasa egumenă a acestei mănăstiri a Nașterii Maicii Domnului Damastas, maica Ioana.

De asemenea, fratele după trup al părintelui Fotie, Sotiris Skandalos, care a oferit multe informații lămuritoare despre viața cuviosului său frate și mi-a pus la dispoziție copii ale multor epistole de ale părintelui Fotie, care dezvăluie informații valoroase despre anii șederii lui în Sfântul Munte. Amănunte despre viața aghioritică a părintelui mi-au fost mărturisite și de către părinții I. și N., ucenicii lui din Sfântul Munte. Informații am cules și de la alții, cum ar fi profesorii onorifici Alexandros Stavropoulos, P.B. Pashos, Kostas Delikostantis și Theodoros Papakostantinou, H. A și A. S. – A.

Materialul fotografic conținut în cartea de față a fost adunat de la Înaltpreasfințitul Mitropolit Nicolae de Fthiotida, de la preacuvioasa egumenă, maica Ioana, de la părintele I, de la fratele părintelui Fotie, Sotiris Skandalos, și de la autor. Datorăm recunoștință tuturor celor pe care i-am amintit, care au ajutat ca modesta prezentare de față a vieții părintelui Fotie să fie cât se poate de deplină.

Trebuie, în fine, să-i mulțumim celui care a îngrijit ediția cărții, dar și celorlalți colaboratori ai editurii pentru toată grija avută pentru editarea perfectă a textului și calitatea estetică a cărții.

Atena, 8 septembrie 2016
Evanghelos D. Theodorou

Anii copilăriei

Părintele Fotie (în lume Antonie) Skandalos s-a născut la 10 decembrie 1933 în satul Limeri din Evritania, care astăzi aparține primăriei Agrafes din unitatea administrativă Aperantia. Acest sat, așezat la o înălțime de 920 de metri, este accesibil fie din Agrinio, fie din Karpenisi. Distanța care desparte satul de aceste orașe este de aproximativ 70 de kilometri. Familia lui Antonie era formată din mulți copii. Părinții lui, Serafim și Sofia, au avut șapte copii. Alți doi copii pe care i-au adus pe lume au plecat la Domnul la vârsta prunciei. Antonie era penultimul. Tatăl lui era agricultor și fermier.

Antonie a primit educația primară în satul său. Era mereu un elev excelent. De mic evita tovarășile zadarnice și în felul acesta economisea timp pentru a studia atât lecțiile de la școală, cât și cărți duhovnicești, mai ales Viețile Sfinților. Și studia în condiții vitrege, întrucât casa lor era mică și gălăgioasă, prin prezența a nouă persoane într-un spațiu foarte îngust, de aproximativ 50 de metri pătrați. În timpul nopții, într-o cameră dormeau multe persoane, și mulți dintre ei pe podea, pe câteva așternuturi.

În zilele mai calde citea stând în curte, iar în zilele friguroase de iarnă căuta în casă un colțișor liniștit, pentru a citi acolo. Deoarece atunci nu exista

curent electric în sat, foloseau pentru a vedea noaptea în casă fie o lampă de sticlă cu petrol, fie de obicei felinare cu petrol. Doar candela de la iconostas o aprindeau cu untdelemn. Antonie se străduia noaptea să-și satisfacă setea pentru lectură și învățare.

Marea lui religiozitate era simțită de toți. Cu multă evlavie și râvnă mergea la bisericile din sat și aprindea lumânări, privind cu bucurie în icoane chipurile sfinte. E vorba de bisericile Adormirii Maicii Domnului, unde participa la Sfânta Liturghie, Sfânta Varvara și Sfântul Nicolae de la cimitir. Antonie arăta evlavie și pentru paraclisele din regiune (de pildă pentru paraclisul Sfântului Ioan Botezătorul). O emoție deosebită o simțea atunci când vizita paraclisul Sfintei Paraschiva, pe care familia Skandalos o considera ocrotitoarea ei, fiindcă acest paraclis fusese ridicat cu purtarea de grijă a bunicului lui Antonie, Evanghelos. O evlavie deosebită o va simți mai târziu pentru paraclisul Sfântului Andrei, pe care-l ridicase tatăl lui.

Evlavia lui Antonie a fost întărită mult de faptul că în câteva clase ale școlii primare a avut prilejul să-l aibă ca dascăl pe fratele mamei lui, Dimitrios Mavrogonatos, care era foarte cucernic și psalmodia în biserică. Acest unchi al său, prin exemplul personal, prin sfaturile și întreaga lui călăuzire, completa și sporea lucrarea evlavioșilor săi părinți. În felul acesta s-a întetit flacăra iubirii lui Antonie pentru Hristos, pe care au aprins-o în el învățătura părinților și harul dumnezeiesc prin binecuvântarea tainică nevăzută a lui Dumnezeu.

Elev la gimnaziu și liceu

După ce Antonie a absolvit cu calificativul „excelent” școala primară din satul său, a întâmpinat greutăți în ceea ce privește continuarea studiilor. Satul său muntos și sărăcia părinților nu îi ofereau speranțe, perspective și posibilități. Dar Dumnezeu avea pentru Antonie planurile Lui.

Atunci se afla la apogeu războiul civil. Satele grecești ardeau. Satul Limeri a devenit un adevărat refugiu. În epoca turcocrăției acest sat devenise ascunzătoarea armatelor și tâlharilor, care-i războiau pe turci, iar în epoca războiului civil grupurile partizane poposeau sau se ascundeau acolo. Viața sătenilor devenise foarte primejdioasă, mai ales pentru o familie cu mulți membri, ce cuprindea și copii și bărbați tineri, care erau luați cu forța la oaste pentru războiul civil. Atunci, pe rând, toată familia Skandalos a hotărât să fugă și să caute o viață liniștită și neprimejdioasă în regiunea Atenei. În anul 1946 printre primii a plecat din Limeri și Antonie. S-a dus la Peristeri, în Atena, și a rămas împreună cu fratele mamei lui. Mai târziu a locuit cu alți membri ai familiei sale, care și aceia s-au refugiat în regiunea Attiki.

Nevoile financiare i-au impus lui Antonie să caute imediat de lucru, fapt ce ar fi făcut posibilă continuarea studiilor lui la gimnaziul seral. Astfel, ca elev al școlii serale, ziua lucra la o farmacie. Doar în ultimele două clase a studiat la un gimnaziu de zi (liceu).